

[Aksel Larson.]

sinkes, vil devalueringens fordele imidlertid blive større og mere varige, og det, der er opgaven, er altså at træffe de egnede foranstaltninger.

Den almindelige situation var jo den, at dansk erhvervsliv var ramt af den almindelige europæiske afmatning. Stigningstakten for vor industrieksport var blevet langsommere. Men afmatningen var på grund af Danmarks erhvervsøkonomiske struktur, med vor store landbrugseksport, kommet senere til Danmark end til andre lande. Nu tyder alt på, at der kommer en ny europæisk opgangsperiode, men også den vil vi under normale forhold mærke senere i Danmark, end man mærker den hos vore handelspartnere. Hvis vi nu ved devalueringen og de egnede følgefornstaltninger kan påvirke udviklingen, så vil vi, om jeg så må sige få forskud på opgaven, hidføre vendingen tidligere, end den ellers ville komme, og derved få varige fordele for erhvervsliv og beskæftigelse. Vi vil altså kunne udnytte den tvangssituation, vi var bragt i, hvor der ikke var andet at gøre efter den engelske devaluering end i nogen grad at følge trop, til at gøre fremstød, men det vil sige, at der må gennemføres øjeblikkelige foranstaltninger, og der må forberedes noget, der virker på længere sigt.

Hvad det øjeblikkelige angår har folkettinget efter regeringens forslag vedtaget loven om midlertidigt avancementstop. Jeg går ud fra, at monopoltilsynet i hurtigt takt udbygges, så kontrollen med lovens overholdelse bliver mest muligt effektiv, men jeg går også ud fra, at man efter lovens udløb kan holde priser og avancer bedre under kontrol end hidtil.

De to lovforslag, vi nu behandler, hører også ind under det, man må kalde øjeblikkelige foranstaltninger. De tilsigter på én gang at fordele devalueringens byrde nogenlunde ligeligt på befolkningsgrupperne og at modvirke pris- og omkostningsstigninger. Lønmodtagerne skal for et tidsrum af 12 måneder give afkald på en pristals- eller dyrtidsportion, den, der formodes at blive udløst af prisstigninger, som skyldes devalueringen. Ikke-lønmodtagere skal — med undtagelser for de laveste indkomstgrupper — betale en engangsskat, som for en jævn indkomst, så vidt det kan skønnes,

vil andrage lige så meget, som en pristalsportion på 20 øre i timen betyder for lønmodtagerne på et år. Sammenlagt skulle de to lovforslag efter regeringens beregninger kunne modvirke omkostningsstigninger og sikre staten midler til at imødegå udgiftsstigninger forårsaget bl. a. af nødvendig kompensation til landbruget.

Det er en meget alvorlig sag at lade lovgivningsmagten gribe ind i løbende arbejdsoverenskomster, og det er forståeligt, at reaktionerne på arbejdspladserne og i dele af fagbevægelsen har været stærke. En fri fagbevægelse er en del af vort demokrati og en forudsætning for, at lønarbejdernes interesser i første række over for arbejdsgiverne, men også over for samfundet, kan varetages. Socialistisk folkeparti må derfor nære stor betænkelighed ved at lade lovforslaget om bortfald af en dyrtidsportion nyde fremme.

Vi nærer denne betænkelighed uanset selve pristalsreguleringens åbenbare mangler. Disse består jo ikke blot i, at reguleringen af lønninger altid hinker bag efter pristallet, der jo igen registrerer prisstigninger, som har fundet sted ofte mere end et halvt år før løntillægget kommer, og at de 20 øre pr. time kun giver delvis dækning for de konstaterede prisstigninger, men også i hele systemets stivhed og den mulige svækkelse af fagforbundenes position under overenskomstforhandlingerne, som det kan medføre. Det er under alle omstændigheder en del af de kollektive arbejdsoverenskomster, som principielt bør være uantastelige for statsmagten.

Når nu de fleste fagforbunds hovedbestyrelser og Landsorganisationens repræsentantskab såvel som tjenestemandsoverenskomsterne alligevel med så stor majoritet eller enstemmigt er gået ind for lovforslaget, til hvilket ideen, så vidt jeg forstår, stammer fra Landsorganisationens forretningsudvalg, må såvel deres stillingtagen som deres argumenter tillægges en betydelig vægt. Dels er det formentlig rigtigt, at alternativet havde været en betydelig ekstraskat, som også skulle betales af lønmodtagere, og som sammen med prisstigninger nøgternt beregnet kunne komme til at koste dyrere end bortfald af en pristalsportion. Dels er det i den givne situation det næsten altafgørende spørgsmål at modvirke pris- og om-